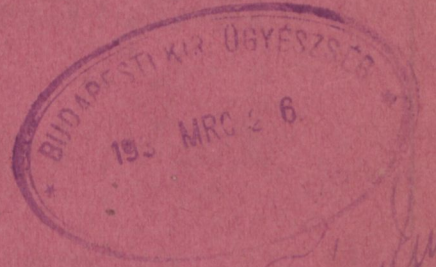

50487

A Hét

TÁRSADALMI, IRODALMI ÉS MŰVÉSZETI KÖZLÖNY

A BAGHY-ESET

SZERKESZTI ÉS KIADJA: **BRÓDY ISTVÁN**

BUDAPEST, 1932 MÁRCIUS 24

ÁRA **40** FILLÉR

XLII. ÉVFOLYAM, 7. SZ

Andrássyúti Színház

az új műsorban:

**Hunyadi Sándor,
Török Rezső**

és

Zilahy Lajos

darabjai

Husvét szenzációja

**Őnagysága
kimenője**

Wilhelm Thiele

„Mese a benzinkútról”
rendezőjének új világfilmje

Főszereplők:

Liane Haid

Albert Prejean

Játssa: K A M A R A

Vigjátékok — vigjátéka

Feleségem

a

hadnagy ur

Főszereplők:

**Eggerth Márta, Georg Alexander és
Verebes Ernő**

Décsi

Omnia

A most **március 17-én** befejezett
27. magyar királyi osztálysorsjáték
V. osztályu főhúzásain a

nagy jutalmat

300.000

ar. pengőit

**az 59538. számú sorsjeggyel
ismét**

TÖRÖK

szerencsés vevői nyerték!

A legújabb 23. m. kir. osztálysorsjáték
húzásai nemsokára megkezdődnek!

Hivatalosan megállapított I. oszt. betétárak:

Egész sorsjegy ár P. 24.—	Fél sorsjegy ár. P 12.—	Negyed sorsjegy ár. P 6.—
---------------------------------	-------------------------------	---------------------------------

Rendelésre levelezőlap elégséges

TÖRÖK A. és Társa
Bankház Rt
Budapest, IV., Szervita-tér 5.

A BAGHY-ESET

Kénytelenek vagyunk azzal a sablonos beállítással megkezdeni cikkünket, ami egyébként az átlagriportokat szokta jellemezni, hogy *régen nem volt olyan bűnügyi esemény Budapesten, ami annyi vitára adott volna alkalmat, mint Baghyné revolveres családi drámája az Attila körút 2. számú házban.* Meg kell állapítanunk, hogy az egész ország ezzel az üggyel foglalkozott. Lindbergh-bébi, Sanghai, Sanghai-Lili, Dréhr, mind eltörpült a húszéves Baghyné aktualitása mellett. Jogos volt-e az írott jog szerint és az iratlan erkölcsi törvények szerint Baghyné tette, ez volt a kérdés, amely két pártra osztotta a közönséget.

Mi most igyekszünk teljes tárgyilagossággal megközelíteni az igazságot Baghyné esetében. Azzal kell kezdenünk, hogy *a tényállás nem került hiánytalanul a közönség elé. A lapok, amelyek más esetben a legapróbb részletekig kiriportozzák a hasonló szenzációs bűnügyi drámák történetét, ez esetben nem mertek vagy nem tudtak hozzányúlni a riporthoz.*

Az eset főszereplője egy két prédikátumos adótisztnek a felesége és ami még ennél súlyosabban esik latba, egy ezredesnek a leánya. Az ezredes Magyarország legtekintélyesebb és legzártkörűbb fegyelmezett testületének, a csendőrségnek a tisztje. Ez a testület a maga nimbuszából akaratlanul is erkölcsi kölesönt nyújtott a nehéz helyzetbe került családnak és annak a fiatal asszonynak, aki most — mondjuk ki *köznapi* nyelven — meggyilkolta a férjét.

A férjgyilkos asszony más pozícióelőnyöket is élvezett. Egy előkelő nagy család állott mellette, társadalmi pozíciójával és sok energikus férfitagjával. Ezenkívül azzal a nem megvetendő energiaforrással, amit polgári nyelven úgy szoktak megjelölni, hogy a család jómódú.

Ezzel szemben áll a Baghy-család. Budapesten ez a család kéttagú volt: Baghy Károly, akit most a felesége lelőtt és Baghy Rózsi, aki — bocsánat a kifejezésért — egy vénkisasszony, vizsgázott óvónő, aki a pest-vidéki adóhivatalban dolgozik és naphosszat akták fölé görnyed.

Ez a Baghy Rózsi itt állt magárahagyottan, szűkös anyagi viszonyok között, férfi nélkül, szemben a nagytekintélyű, jómódú

Lukovics-családdal, az iniciatíva minden lehetőségére nélkül.

Ez a helyzetképe az eset hátterének és semmi egyéb, mint csak helyzetkép, amiből senki sem következtethet arra, hogy itt két család került volna szembe egymással. A legnagyobb tévedés lenne és a legnagyobb hibát követné el az, aki most két család harcáról és nem arról beszélne, hogy egy négyhónapos asszony megölte a férjét. Nem lehet azonban tárgyilagosan elbírálni az esetet, ha nem ismerjük a mellékkörülményeket, a miljót, ahonnan a két hős elindult.

Már most mi a helyzet? Baghyné megölte a férjét. A férj meghalt és most az asszony egyedül tesz vallomást. Feltételezzük, hogy amit mond, legjobb tudomása szerint mondja és a félelem, a büntetéstől való esetleges rettegés semmiképpen sem befolyásolja az ő igazmondását. Mi gavallérosan elhihetjük neki azt, amit mond. Ez bárkinek, bármi is legyen az illető, egyéni joga. Az államhatalomnak azonban, amely számon tartja az emberi életet és az emberi élet ellen elkövetett bűnöket, van egy jól kiépített hatalmas testülete, amelynek kötelessége maradéktalanul kivizsgálni a bűncselekmények hiteles történetét. Ez a testület a rendőrség. Mindenki jól tudja, hogy a rendőrség tulajdonképpen a vádhatóság részére nyomoz és munkája mindig oda irányul, hogy az ügyész kezébe vádanyagot szolgáltatson. Bocsánatot kérünk a hasonlatért, de kénytelenek vagyunk felhozni a Tichi-féle esetet. Ott ugyanis az történt, hogy a gyanúba vett tettes bevallott mindent.

Megtalálták a bűnjeleket, a véres baltát, a horgolótűt, a sperhaknit, a véres törülközőt, a pénztárcát, tehát minden bűnjel rendelkezésre állt, hogy a vádhatóság képviselője tárgyi bizonyítékokkal támassza alá vádját és ezzel saját lelkiismeretét is megnyugtassa. Mégis a pontos csendőreg — még egy napig ott tartotta magánál a bűnjelekkel ékesen terhelt, beismerésben lévő terheltet csak azért, hogy azt a részletkérdést is tisztázhassa, hogy Tichi az elrablott húsz pengőt tényleg elvesztette-e, vagy elköltötte. Mondanunk sem kell, hogy a bűnösség megállapítása szempontjából nem bír nagy jelentőséggel annak az eldöntése, hogy az elrablott pénzt Tichi izgalmaiban elejtette az uccán,

vagy pedig spriccerezett belőle. Mégis a maradéktalanul hiánytalan nyomozás érdekében akkor a nyomozó hatóság így cselekedett.

A Baghyné-féle esetben nem így történt. Igaz, hogy nem olyan kegyetlenül elkövetett bűncselekményről van szó, azonban a nyomozóhatóság szempontjából — szerény véleményünk szerint — az elkövetés oka és mód-szere teljesen indifferens körülmény és csupán az a cél vezérelheti a nyomozó hatóságot, hogy minden egyes bűncselekményt, tekintet nélkül arra, hogy ki és hogyan követte el, teljesen tisztázzon.

Mi történt Baghyné esetében? Kihallgatták Baghynét természetesen s ő vallomást tett. Ezt a vallomást alátámasztotta két tárgyi adat. Az egyik a lakásban talált romhalmaz, amely a családi háborúság után visszamaradt és annak ékes tanubizonyossága, a másik pedig a falbafürödött golyók nyoma. Kihallgattak tanukat is: a szomszédasszonyt, annak a cselédjénél és Baghyék cselédjét.

Nem hallottunk róla és egyetlen egy lapban sem olvastunk arról, hogy másokat is kihallgattak volna.

Erről az áldozat egyedüli pesti hozzátartozója, Baghy Rózsi sem tud.

Baghyné arra hivatkozott, hogy féltékenységi jelenet előzte meg a gyilkosságot. Ezzel szemben nem hallottunk arról, hogy ennek a féltékenységi scénának a történetét hivatalosan állapították-e meg és igyekeztek-e kinyomozni azt, hogy a megölt Baghy Károlynak egyáltalában oka volt-e féltékenykedni. Mindenesetre más elbírálás alá kerülhet az ügy, ha kiderülne a féltékenységi háttérnek az igaz története, bár mi magunk nem adunk hitelt egy nővel szemben semmiféle pletykának.

Valaminek mégis történnie kellett, hogy egy ilyen rettenetes családi jelenet bekövetkezett. *Erre a kérdésre a rendőri nyomozás nem ad választ.* Holott ennek a kérdésnek az ismerete nélkül ezt az ügyet elbírálni nem lehet.

Nem keresünk szenzációkat. Mi magunk is szomorú szívvel gondolunk az ilyen szenzációkra és inkább más égetőbb gazdasági problémákkal szeretnénk foglalkozni. Ne keressen tehát senki sem szenzációhajhászást, amikor mi itt visszaadjuk a Baghy-család tagjainak előadását. Szerintük ugyanis

az ügynek még van egy harmadik szereplője,

de hogy ki, azt ők maguk sem tudják. Erről Baghy Rózsi és közvetlen rokonsága „A Hét” munkatársa előtt a következőket mondták el:

Mi mindenütt eljártunk, hogy valami közelebbit megtudjunk a szerencsétlen Károly tragédiájáról. Ott voltunk az adóhivatalban és beszéltünk közvetlen főnökével, aki

mondotta, hogy háromnegyed kettőkor búcsúzott el tőle Károly és semmi különösét nem vettek rajta észre. Károly autóbusszon szokott hazajárni. Mire hazaért, az eddigi tényállás szerint már feldúlt volt és dühösen rontott be a lakásba. Fél három órakor ért haza, noha az út autóbusszon tizenegy perc. Közben tehát történnie kellett valaminek.

Talán beszélt valakivel, vagy valami történt, nem tudjuk, hogy mi, az élet olyan szélsőyes, hogy nem lehet kitalálni a lehetőségeket, de viszont itt a rendőrség, amelynek nem találgatnia kell, hanem ki kell nyomozni a szélsőyes élet minden titkát, amely e bűncselekménnyel kapcsolatban felmerült.

Nem akarunk túlzott fontosságot tulajdonítani Baghy Rózsi és rokonsága előadásának. Mégis felmerült, mégis szó van róla, tehát egy lehetőség vagy mód arra, hogy ezt a teljesen ki nem derített bűncselekményt hozzágessze ahhoz, hogy több világosság érje.

Nem tudunk arról, hogy a rendőrség érdeklődött volna Baghyéknál erről vagy másról, tehát érthető, ha

mi most ezúton átnyújtjuk a rendőrségnek Baghyéknak ezt a tanuvallo-másnak is beillő nyilatkozatát

s ezzel csak szerény segítőtársa akarunk lenni a közhatóságnak, az állami rend és a közbiztonság megvédésében. Mert hiszen erről van szó, amikor egy emberélet erőszakos úton veszendőbe megy.

Azt sem értjük, hogy a rendőrség miért sietett úgy ennek az ügynek az elbírálásával. Jól tudjuk, statárium van, lőfegyverrel elkövetett bűncselekmény rögtönítélő bíróság elé tartozik. Miért kellett mégis külön bizonyos helyről utasítást adni, hogy az ügyet soronkívül intézzék el. Hiszen az érvényben lévő statáriumrendelet a sürgősséget amúgyis kimondja. Most aztán utólag egyesek ennek a gyors munkának a terhére írják azt, hogy nem hallgattak ki annyi tanút, amennyit egyes bűnügyi szakértők szerint ki kellett volna hallgatni. *Nem hallgattak ki tanúkat például a tettes vallomásának ellenőrzése szempontjából arra vonatkozóan, hogy a megölt Baghy Károly tényleg izgága, veszekedő természetű ember volt-e.* Honffy fővárosi adóigazgató az egyik lapban határozottan úgy nyilatkozott, hogy rendes viselkedésű ember volt Baghy Károly. De más ismerőse sem tud arról, hogy összeférhetetlen természetű ember lett volna.

Nem hallottunk arról sem, hogy Böske szobalány, a március 15-én kilépett „háztartási alkalmazott” neve szerepel-e a tanuvallo-mási jegyzőkönyvekben.

Az áldozat felboncolása minden bűnügynél a legelső feladatok közé tartozik. A boncolás során állapítják meg a sérüléseket, ott derül ki, hogy a lövés közletről, vagy távolról

történt-e, hány lövés érte az áldozatot, van-e más sérülés a testen. Szóval, minden olyan körülmény, ami a bűneselekmény elkövetésére világosságot derít, a boncolás során nyer szakszerű megállapítást. A boncolás adatai alapján lehet csak ellenőrizni a tettes vallomását. *Baghyné esetében a boncolás adatait szükségtelennek tartották a vallomás rendőri ellenőrzése szempontjából.* Mielőtt a boncolás megtörtént volna, Baghynét átkísérték az ügyészségre, majd kieresztették az ügyészség fogházából és a boncolást csak hat nap múlva hajtották végre.

Baghyné már szabadlábban van és oda-haza ebéd után viszonylagos testi kényelemben nyugodtan olvashatja, mit állapított meg a boncolóorvos az urára lőtt, haláltokozó revolvergolyók tragikus útjáról. Ha akarja, mint vádlottnak — de mint feleségnek is — jogában áll elolvasni a boncjegyzőkönyvet akár eredetiben és ő — mint aki legjobban ismer — ellenőrizheti, hogy a boncnokok jól jellemzik-e Baghy Károly testét, amikor a jegyzőkönyvet valahogy így kezdik el:

„a hulla középmagas, barna, jöltáplált, körülbelül 30 éves, erős férfi teste . . .“

Szabadság-est a Vigszinházban

Bethlen Margit grófnő, aki Bethlen István volt miniszterelnök felesége, március 15-én este 8 órakor előadást tartott a Vigszinházban. Erről az estéről az

egész magyar sajtó nagyon rokonszenvesen, komoly hangon emlékezett meg és nem egy beszámoló akadt, amely alá kitűnő nevet nyomott oda a politikai érdek, az írói hiúság vagy a szerkesztő illendőségerzése.

A Hét politikailag érdektelen. Hiúsága nincs és nem tulajdonít túlságos fontosságot az íróknak kijáró illendőségnek sem. Egészen más korlátokat kell átugorni a lap szerkesztőjének, amikor megírja, hogy

Bethlen Margit vigszinházi előadása az előadónőre kínos és a félig se telt színházra szégyennel teljes volt. Ugyanaz a színház, amelybe napi ötezer pengőket varázsol be a zseninek szinte érzéki vonzerejével bíró Gombaszögi és egy kitűnő darab — a Bethlen-estén ezer pengő bevételt „csinált”. És ugyanaz a színpad, amelyen szóhoz jutott már jó, rossz és közepes író is — de dilettáns soha: erre az estére naivvá és érdektelenné vált.

Kétség nélkül áll: ezt a finom származású, legjobb modorú hölgyet becsapták, visszaéltek irodalmi ambícióival és legjobb esetben hetilapba való „allerlei” ízű dolgozatát egy ujság hasábjai helyett az ország első színpadára teregették ki.

Akivel a malheur megtörtént: az ország még ma is leghatalmasabb emberének neje. És aki megengedte, hogy ezzel a hölgygel baj történjék: az Jób Dániel, a Vigszinház felelős igazgatója — nekünk igazi jóakarónk.

Ez a két személyiség, akin át kell ugrni A Hét-nek, amikor a publikum és miniszterek hijján szűkölködő theatre paréeról igazat ír.

Veszélyes ugrás, nemcsak lábtörés lehet a vége. És amikor mégis nekirugaszkodunk: egy kicsinyt a közönségnek, nagyrészt pedig

önmagunknak írásban hagyjuk hátra, hogy mi volt az oka ennek a furcsa, *toll és tinta által* elkövetett öngyilkossági kísérletnek.

Számunkra, számomra tisztesség és lét kérdése „A Hét”. Ennek a lapnak meg kell maradnia, mert szégyenlenék megbukni vele.

És most mégis egyszerre két *tabu*-hoz nyúlunk hozzá: az egyiket a hatalmas név védi, a másikat pedig egy fél élet csupa-jó emléke, hála és szeretet. Minden okosság, minden gyengédség, a lét fentartásának egyszerű ösztöne amellet szól, hogy ne avatkozunk belé ebbe a dologba, amely elmúlt, amelyet mindenki látott, konstataált, kiviccelt, lenézett — *de senki sem mondott ki.*

Eppen ez az. Valakinek ki kell mondani. Az igazság nem válogat: egyszer egy szenten, máskor egy kalandoron, sokszor valami egyszerű és jószándékú emberen keresztül lehel, dűnyög, kiált vagy öltöget nyelvet.

Öltögessük a nyelvünket és dűnyögjünk. Kiáltjuk: oktalan szervilizmus, a politikai konstellációk teljes félreismerése és a legnagyobb fokú hitetlenség kellett ahhoz, hogy Bethlen Margitból a Vigszinház színházi estét csináljon, díszelőadást, melyen Purgly miniszter képviselte az összkormányt, Fedák Sári a művészvilágot, Móni a bankárokat, kétszázötven ember a fizető közönséget — és az irodalmat senki se.

Az irodalom ugyane perében Faragó Sándor képében a Logodi uccában egyszobás lakásban ponyvaregényt írt gépen és József Attila személyében villamospénzt sakkozott össze az Abbáziában.

„Ezeknek az embereknek az igazsága, a tehetség igazsága nem tűri el, hogy Bethlen Margitot oda merjék állítani a színpadra *az irodalom nevében.* Ő lehetett nagy attrakció, jó üzlet (nem volt az), kitűnő publicity, „volt miniszter felesége a színpadon”, minden — csak Bethlen Margit *író* nem.

És ezen a igazságon nem változtat az sem, ha akad majd valaki, aki úri gavallériájában a „megszüntetett” Hetet is odahelyezi a grófnő lábaihoz — a direktio babérkoszorúja mellé.

B. I.

Leváltották az 1-es számú rendőrt

Bezzegh-Huszágh Miklós a mult szombaton utoljára lépett ki a főkapitányság Ferenc József téri kapuján. A rendőrposztok feszes tisztelgesséssel köszöntötték a feketeszakállas, jellegzetes járású urat, aki pénteken még „Magyarország első rendőre” volt; de szombaton már csak — nyugalmazott főkapitány . . . Fejét lehajtva, vékony, fekete botjára támaszkodva, fáradt szemét lesütve, görnyedten, bágyadtan, betegen sétált el az ódon épület sárga falai alatt Bezzegh-Huszágh Miklós a viharos közéletből a csendes felejtésbe.

Az 1-es számú derékszíjat, amit mint az „1-es számú rendőr” négy éven át láthatatlan szimbólumként viselt: letépték róla.

Leváltották, mint a rossz örszemet, rögtöni hatállyal felmondták állását, melynél ragyogóbb, díszesebb alig akad az országban.

És ő most elment. Eltámolygott. Térdei reszkettek, hangja megcsuklott, keze jegesen, hideglelősen vibrált, szemeiben könnyek csillogtak. Ugy somfordált ki a főkapitányság épületéből, mint egy kicsapott diák az iskolából . . .

De hát miért kellett ennek így történni? Miért kergették el hivatalából ezt a megnyerő modorú, jóindulatú, méltóságos testtartású Gartenlaube-figurát, hiszen el is lehetett volna küldeni — mert ugyebár őt nem küldték el, őt elkergették? . . .

És miért van az, hogy a megszégyenített, megalázott Bezzegh-Huszágh Miklóst a közönség és a tisztikar legmelegebb szimpátiája kíséri a száműzetésbe?

Bezzegh-Huszágh Miklós alaposan „ráfizetett a boltra”, Budapest közbiztonságára, mert az általános szimpátia mellett jóval kellemetlenebb kíséret szegődött melléje: a hitelezők egész uszálya járt az „1-es számú rendőr” nyomába. Ennek a furcsa légiónak nem Bezzegh volt a főkapitánya: a hitelezők kezükben tartották és egyre jobban szorongatták.

A szerény, visszavonult életet élő főügyész-helyettes vagyon, megfelelő jövedelem nélkül csöppent a főkapitányi székbe és amidőn a magas közéleti polcra lépett, gyökeresen meg kellett változtatnia életmódját. Napról-napra jöttek a váratlan kiadások, az ünnepélyeken, bálokon, estélyeken bizony pénzbe került a reprezentáció. Nem adják ingyen a fő-

kapitányi családhoz illő garderobot sem. És Bezzegh-Huszágh Miklós így csak későn tudta meg, hogy milyen sokba kerül főkapitánynak lenni.

Mire megtudta: már váltókat, kötelezvényeket írt alá és az adósságok árja örvényként sodorta magával.

Egy napon az egyébként is gyenge idegzetű főkapitány elhatározta, hogy végét szakítja a tarthatatlan állapotnak és nyugalmába vonul.

Igérete volt arra, hogy közjegyzőséget kap és a jövedelemből majd rendezi adósságait. De a közjegyzőségből nem lehetett semmi, mert a kamara nem ment volna bele a terv megvalósításába. Így el is halasztódott a lemondás. Bezzegh szomorúan, csalódottan végezte munkáját, átérezve, hogy testületének sok tagja hasonló gondokkal küzdve látja el hívtaását. Látta azt is, hogy a rendőrtisztek nem szeretik, mert nem közülük való, nem ért ehhez a „szakmához” — egyetlen, amit viszont 100%-ig adni tudott, nagy jóindulata és törekvése volt. A „belügyben” is kegyvesztett lett adósságai, határozatlansága és protektora, Sztranyavszky államtitkár távozása miatt. El akart menni tehát közjegyzőség nélkül is, de . . . De utolsó gesztusként kiöntötte szívét, elmondta egy hirlapírónak a testület bajait, panaszait. Ezért kergették el, még mielőtt magát elment volna. Mert utoljára, búcsúzóul jót akart tenni embereivel . . .

Jót is tett: felsőbb helyen közölték, hogy nem lesz létszámcsökkentés a rendőrségen.

Mikor utolsó hivatali óráját töltötte a főkapitányi szobában, fáradt kézmozdulattal, könnyesen és finoman, mint egy tragédia hőse hajolt meg a körülötte állók előtt és ezt mondotta:

— Jót akartam. Szerettem volna szívem minden melegével mellettetek dolgozni . . . Nem lehetett.

— Tiszta törekvéssel, jóindulattal, szépen akartam búcsút mondani ennek az épületnek.. és megtépték érte . . .

Megcsuklott a hangja, mikor ezt mondotta. Aztán kitámolygott a szobából, — mert el kellett mennie.

El kellett mennie. És csak akkor vették észre az épületben, hogy a világégésben, gazdasági válságban egy idealista, álmódzó ült Budapest főkapitányának székében — mikor már elment . . .

HAZAI BANK RT. igazgatósága e hó 23-iki közgyűlésnek javasolja, hogy a 876.170.01 P tiszta nyereségből részvényenként 2.40 P (6%) osztalék fizetessék, a tartalékalapot 125.000 P-vel javadal-

mazzák, ami által a nyílt tartalék 7.725.000 P-re emelkedik.

A MAGYAR ORSZÁGOS KÖZPONTI TAKAREKPÉNZTAR igazgatósága március 14-én tartott ülésében állapította meg az

1931. üzletév mérlegét és határozott az idei, folyó hó 23-án tartandó LX. rendes közgyűlés elé terjesztendő javaslatok tárgyában. A zárszámadások 1 millió 066.601.07 P tiszta jövedelmet mu-

Interjú Pekárral

Még a kajánság vádját is állta volna A Hét, ha sikerül párhuzamos interjút, majdnem disputát kicsiholnia a megtámadott Hevesi Sándorból és Pekár Gyulából, aki a Petőfi Társaság múlt heti ülésén destrukcióval vádolta meg a Nemzeti Színházat.

Fájdalom, nincs mivel szemben védekeznünk: *a terv nem sikerült, a vita egyoldalú maradt, mert Hevesi nem nyilatkozik.* Állami szolga ő, akinek minden szavát miniszteriális mérlegre teszik, mielőtt (egészen kicsinyben) kimérnék az ujságoknak és a népnek. Nagy kár ez, mert egészen bizonyosan nemcsak „művészeti hivatalnok” Hevesi, hanem ember is, akinek a megtámadtatás indulatos, talán jogtalan — *tehát emberi* — szavakat adna a szájába. Aminthogy a támadó szenvedélye végül a *vox humana* hangját szólaltatta meg Pekár Gyulában is, akit pedig a közvélemény alig tud másként elképzelni, mint a viccesen ható túltekingtelenség kolosszusát, aki álló gallért és elavult irodalmi dogmákat hord.

Mi meglátogattuk Pekárt, elkísértük a Röck Szilárd uccából Budára és önzően élveztük, hogy a Hevesi-eset alkalmából hogyan vált szemünkben tekintélyből emberré (az mindegy, hogy *igazságtalan* emberré), a Petőfi Társaság díszszónoka.

Pekár szép holmik között el. Nyugodt, finom fogadószobába ültet be a szobalány, akit talán külön e stílus kedvéért gyártottak: nagyon szép, egyenes nézésű, a szolgaság vagy a kokettéria minden árnyalata híjján szűkölködő.

Pekárra csak öt percig kell várni. Friss, jószágú (nem parfómtól illatos) ruhában jön elé — Hubayékhoz megy, sok ideje nincs, legjobb, ha elkísérem.

Felhúzza nagyon könnyű felsőkabátját (a szobalány neki segít, nem nekem) és pontosan megüzeni a Kegyelmes Asszonynak, hogy mi a programja estig:

Hubayék, Külügyi Társaság, bizottsági ülés.

A haszon nélkül való hivatali elfoglaltságnak és a számomra olvannyira elzárt életnek ez a túlsága virtuskodóvá tesz, elhatározom, hogy mégis megkérdezem tőle, amit egy okos és izléstelen riporter ajánlott kérdésnek: „igaz-e, hogy Hevesi nem fogadta el előadásra Pekárnak egy szindarabját?”

Próbálom erre a vonalra vinni a beszélgetést, de Pekár előtt még folyékonyan sem lehet dadogni: őt már százszor is meginterjúvolták. *Semmitmondó szavak mögé bujik,*

anteaktákra hivatkozik, lapcikkekre utal. Nem revokál, nem magyaráz, áll a saját beszéde alapján, amelyet ennyi és ennyiedik számában az „Uj Nemzedék” volt szíves teljesen híven visszadani. A Budapesti Hírlap ellenben nem szíveskedett ezzel, bizonyára helyszűke miatt ez a lap csak kivonatossan közölte az ő mondanivalóját.

Hidegen és udvariasan néz rám, kétségtelen, hogy nem tart megbízhatónak, fél, hogy elferdítem a szavait.

Már a Lánchíd elején vagyunk, csupán becsületből kísérem tovább: csak a véletlen válthatja át az én vágányomra ezt a mozdonyt. A Hétről kezd beszélni. Hirtelenül, önként, minden előzmény nélkül:

— A lap minden számát elolvasom. El is teszem, de *nemcsak azért, mert érdekes.* Sok eikkét veszedelmesnek tartom, az orosz számot egyenesen vakmerőnek. „Legfelsőbb” helyen is érdeklődtek, elkérték tőlem (Vajjon ki lehetett...?).

Szerényen védekezem a túlságos (és veszedelmes) megbecsülés ellen, hivatkozom arra, hogy az orosz szám csak afféle ismeretterjesztő volt, „engedelmezett” külföldi lapok és könyvek kivonata, amely keresztülesett a sajtóügyész ellenőrzésén.

Pekár megsodordja a bajszát:

— Igen, keresztülment. Mert akadt valaki, aki megmagyarázta (lehet, hogy ő?), hogy ez még nem bolsevizmus, legfeljebb kacérkodás vele.

Tiltakoznom kell ez ellen és próbálom magyarázni neki, aki *kissé* ismerte az életem kútfőjét, hogy hozzám mindig érdememen felül jók voltak az emberek, nem nyomott senki lefele és sem okom, sem módom nem volt azzá fejlődni, amit ő bolsevistának nevez.

Majdnem hat reá ez a fejlődéstani és környezet-elméleti érv, amikor hirtelen eszébe jut valami és diadalmasan rámolvassa, hogy Lukács György népbiztos milliomos szülők gyermeke volt, előtte állott az érvényesülés minden módja és mégis bolsevik lett.

— De. Kegyelmes úr, ez a Lukács nagyon csúnya ember volt és a nők gyűlölték őt! Természetes, hogy bolsi lett!

Rámnéz, felnevet, már nekem ad igazat: nem eszének, hanem pompás. még ma is ifjú testének kvadrál ez az érv. Természetes, *nem is lehet másként:* az asszonyok lenézése is forradalmárrá tehet egy csúnya embert...

Számomra érthetetlenül Lukácsról és az asszonyokról Hevesi Sándorra ugrik az esze. Nem tudom kitalálni vagy követni a gondolatai titkos útját, de nem is akarom. Nekem elég hallani:

— Látja a Nemzeti is a forradalmasítást

szolgálja sokszor — ha akaratlanul is. Hevesi nem őrzi a szent tüzet, amelyet rája bízta és az üzleti konkurrencia kedvéért olyan szín-műveket ad elő, amelyek izgatnak a haza ellen. A „Hős és katona“ című Shaw-darabot egy miniszternek kellett levétegni a műsorról.

Próbálom magyaráztatni Hevesi helyzetét. Elmondom (amit Pekár jobban tud nálam), hogy tele van protekciós, használhatatlan és előregedett színészekkel. Pénzt nem adnak neki, sőt a nyakába varrnak idegen deficiteket és azt kívánják, hogy a Nemzeti tartsa el magát.

Tűzbe jön, nem hallgat végig, a Fő ucca sarkán megáll:

— Hát az nekem mindegy! Nem igazolhatja 127 előadás sikere sem azt, hogy olyan darabot ad elő, amely a tanári kar tekintélyét rombolja le. Így el lehet érni 227 előadást is: hozzanak bordélyt színre. Ha Hevesi jószándékú ember, ne engedje a színház anyagi okokból erre az útra kergetni: vágja oda a szerződését!

Azt bátorodom megjegyezni, hogy Hevesi szörnyen sokat dolgozott, verekedett, tett és tanult ezért az állásért és Pekár, akinek nagyon símán ment az élet, meg sem értheti őt.

Bántja az értetlenség vádja. Oldalt fordítja a fejét (sose láttam nála ezt a gesztust) és így felel:

— Nálam senki se dolgozott és tanult többet. Azt talán rám lehet fogni, hogy nem vagyok irodalom, csak lektúr — de olvasni, humanistának lenni a legjobban én tudok. *En mindent megérték, ami emberi — addig a pontig, amíg hazámat nem látom veszélyben.*

Elborul az arca, a szeme befelé néz, önmagába. Ugy borong, mint egy szabadsághős a festményen. Csakhogy ami a képen a festő beállítása, az Pekárban a naivitásig menő dogmatikus hit, vagy még ennél is több: testi baj. *Ennek a hatalmas szervezetnek hibás a szeme, amely vöröset képzel ottan, ahol szürkét, tarkát és a szivárvány minden színét látja a többi ember.*

A színvak embert, aki mozdonyvezető szeretne lenni, hogy folyton tilos-pirost jelezzen: egészen a Hubay-kapuig kísértem. Még láthattam, hogyan köszön valakinek, akit ő fehérnek, a legfehérebbnek tart és akiről én biztosan tudom, hogy rózsaszínbőrű, pirosvérű és a gondolatai éppen olyan határozatlanul mosódnak egymásba, mint magán a szivárványon a különféle színek.

b. i.

Berlini levél

Nálunk, de talán Németországon kívül az egész világon elképzelhetetlen egy olyan helyiség, mint amilyen a berlini Sportpalast. Nálunk az uccán a fáknak, a köveknek és minden háznak, de főleg minden középületnek, pártállása van. Elképzelhetetlen például, hogy a Zeneakademián, vagy a Vigadóban, a szocialisták politikai gyűlést tarthassanak.

Nyolc nap leforgása alatt négy szabad estémet töltöttem el a Sportpalastban. Az uccán a plakátok egyszerre hirdették meg mind a négy estét:

Kedd este 7 órakor:

kommunista választói gyűlés Thaelmann és Ulbricht részvételével.

Csütörtök este 7 órakor:

nacional-szocialista választói gyűlés Hitler és Goebels részvételével.

Péntek este 7 órakor:

kormánypárti választói gyűlés Brüning részvételével.

Szombat este 9 órakor:

jég hockey-meccs Kanada és Németország válogatott csapata között.

A Sportpalast kommunista népgyűlésén be-lépődíjat kell fizetni. Munkában lévők 60 pfenniget, állásnélküliek 30 pfenniget fizetnek. A 60 pfennig jegy kékszerű volt, a 30 pfennig sárga. Figyeltem a Sportpalast bejáratánál a betóduló tömeget. Biztosra vettem, hogy a publikum zöme sárga, 30 pfennig jegyet fog váltani. Meg-

lepetésemre alig néhány sárga jegy fogyott el, majdnem mindenki 60 pfennigset vett. Még a munkanélküliek is. Azt akarták, hogy a kassza nagyobb legyen. Mikor a tízezer ember ülőhelyét elfoglalta, lezárták a kijáratokat. Allóhelyet nem engedtek. A künnrekedt tömeg minden zúgolódás nélkül elment. Példás rend. A hihetetlen diszciplinát vörös karszallagos rendezők tartották fenn. Kissé komikusan hatott a rengeteg piros nyakkendő, az asszonyok fején a piros fejkendő és a sok piros ruha. Hatalmas emelvényen 400 tagú kommunista szavalókórus helyezkedett el, Busch színész vezetése alatt. Húsz Lautsprecher a Sportpalast különböző helyein. Ez már volt másutt is. De újítás: húsz mikrofón a hatalmas terem különböző részén, hogy a hangulat és a közbeszólások a hangszórókon keresztül érvényre juthassanak. A gyűlés első szónoka Ulbricht elvtárs volt, szürke, szőke ember, szászországi németiséggel, szintelenül és elég unalmasan magyarázott. Ha a közbeszólások nem lettek volna olyan szellemesek és erőteljesek, Ulbricht elvtárs sem aratott volna a saját hallgatósága előtt sikert. Igaz ugyan, hogy mindenki a kommunista elnökjelöltet, Thaelmann-t várta.

Thaelmann szállítómunkás Hamburgban. Nem tehetek róla, de hasonlít Kun Bélához. Ugyanolyan kopasz, ugyanolyan elmosódott rajzú széles, vastag szája van, kicsit hízára hajlamos, csak kellemesebb mosolya van és kevesebbet gesztikulál. Halotti csend fogadta. Gyorsírók és

a világ összes lapjainak tudósítói jegyezték beszédét. Igen szürkén kezdte. Nekem nagyon nem tetszett az orgánuma. Monoton volt és túlságosan szerény. Mikor az első, mind fel-felbátorodó közbeszólásokat visszaadták a hangszórók, lassan tűzbe jött. Igazi politikai beszédet tartott, minden különös demagóg armatúra nélkül. Legnagyobb hatást azzal ért el, hogy a háborús veszedelmeket idézte fel, amire percekig hangzott a

„nie wieder Krieg!“

Thaelmann beszédének hatalmas crescendója olyan viharos, ujjongó ünneplésben végződött, hogy aki ezt látta, meglepetésszerű jóslásokba bocsátkozott volna az elnökválasztás esélyeit illetően. Bennem is különös gondolatokat ébresztett mindez mindaddig, míg meg nem jelentem

szerdán este a náci választói gyűlésén.

Ugyanazok a külsőségek, ugyanazok a belépődíj, ugyancsak kétféle. Ugyancsak szavalókórus, csak hogy vörös versek helyett fehér verseket adnak elő. Zenekar, mikrofónok, hangszórók, közbeszólások. A plakát-meghívókon ugyan rajta van, hogy „a horogkeresztes egyenruha viselésére vonatkozó belügyminiszeri rendelet tekintetbe veendő“, de azért a hallgatóság zöme mégis barna ingben, sárga karszallaggal és Hackenkreutzler-sipkában jelent meg. A népgyűlésnek két szónoka van: Goebbels és Adolf Hitler.

Goebbels megjelenésében valósággal megcsúfolója pártja programjának. Az árja népfaj nyúlansága, szökesége, kék szeme, széles válla és karesúsága, ruganyossága és tiszta tárgyilagossága az ügynevezettgermán típus, nála fel nem fedezhető. Goebbels kicsi, sovány, borzas, feketehajú, horgas orrú, kicsit zsidós jelenség. Az Angriff című, minden második héten betiltott náci újság kiadója, a nemzeti szocialisták baloldali frakciójának a vezére. Bolsó, immár nem is tilkos ellenzéke Hitlernek, de természetesen tüzön-vizen keresztül támogatója, mert Hitler a zászló, s neki is csak Hitler sikere esetén lehetnek sánczai. Tipikus, mondhatnám ideális demagóg. Indulatokra épít, hallgatóságát hihetetlen erővel ragadja magával. Beszéde után hatalmas üdvrivallás fogadja a nagy Adolfot. Percekig zúg a „Heil Hitler!“. Hitler szótlanul tartja felfelé jobbkezét és halotti csöndben kezd beszélni. Nyugodtan, elegánsan.

Hitler egész megjelenése elegáns. Mindent elkövet, hogy azt mondják róla, hogy viselkedése „staatsmännisch“ — államférfiúi. Pelerinben van, selyem náci-ingben, selyemkarszallaggal, fényesre brillantinozva a haja, operett-buffo bajusza cseppet se félelmetes jelenség. Amit azonban

mond, azt kitűnően megformálja. Kerek, okos, logikus mondatokban mondja. Tanult Mussolini-től. Állandóan kérdéseket intéz a tömeghez, amire az egész Sportpalast úgyszólván kórusban válaszol. Így egy hihetetlen kontaktus fejlődik ki közte és hallgatósága között. Elevenen, színesen, hasonlatokkal és kétségbevonhatatlan belső meggyőződéssel beszél. Érezni kell a tehetséges ember levegőjét. A hangulat természetesen elsősorban a szociáldemokraták ellen, másodsorban a zsidók ellen, harmadsorban a kommunisták ellen korbácsolódik fel. A gyűlés végén ugyanolyan fegyelmezett, lelkes tüntetés Hitler mellett, mint két nappal ezelőtt a kommunistáknál volt.

Külsőségeiben ugyanígy játszódik le a harmadik népgyűlés.

pénteken Reichskanzler dr. Brünnig részvételével.

A közönség mintha egy másik városból, egy másik világból jött volna. Csendes polgárok, lelkiükben nem viharzó szenvedély, hanem józan megfontolás. Mintha tudományos felolvasásra jöttek volna. Jólöltözött kereskedők és nagyon szegényen öltözött munkanélküliek. Ezeknek Hindenburg multja, nyugodtsága, tisztessége a zászló, ami után menni akarnak. Ezek mind féltik a kalandoktól Németországot. Féltik a külföld szimpátiáját. Ahitattal és figyelemmel hallgatják Brünnig kissé katedrás, néha meghattott, de érvektől átitatott és nagy meggyőződéssel, helyenként könnyörgéssel, esküdzéssel átitatott beszédét.

Dr. Brünnig beszédének végén nem tombolt, nem viharzott a tömeg, mint Hitlernél és Thaelmannál. Vitatkozó csoportok alakultak, gondterhelt, bizakodó arcok hagyták el a Sportpalastot. Minden hallgató egy-egy birodalmi kancellár volt, aki a hatalmas Németország sorsáért aggódott... Ezekben az emberekben nem a hangulat, hanem a meggyőződés erősödött, ezek az emberek építeni akarnak.

Három különböző este után, szombaton este a plakátok szerint jég hockey-meccs volt a Sportpalastban. Kanada és Németország válogatott csapatai mérték össze erejüket és tudásukat. A Sportpalast tribünjén Hindenburgisták, Brünnigisták, Hitleristák és kommunisták elszórtan, keverve ültek. Valamennyien hajszolták, buzdították, tüzeltek a német fiúkat. A német fiúk nem voltak olyan hatalmasak, nem voltak olyan ügyesek, mint az amerikaiak, de küzdöttek, dolgoztak és csak 4:3-ra kaptak ki. A közönség pedig nem volt semmilyen „ista“ — német volt valamennyi.

PASZTOR BÉLA.

A PESTI TŐZSDE 32 OLDALAS DUPLA HUSVÉTISZÁMA tak cikkeket, ezenkívül sok ri-gépipari, vegyészeti, vidéki hitel-tudósítás, értékes élet rovatok a szokottnál is töké-megjelent. Az ünnepi számba a információ teszi tökéletesessé az új letesebbek. gazdasági élet legkiválóbbjai ir-számot, textil-, biztosítási, vas- és

A gyufás ember

A pénz megőrült. Nagyzási mániába esett, amire különben mindenkor hajlama volt. Most a diszpozíció tényleges kóresetté vált és a paranójás pénz elfeledve, hogy csak eszköz, céllá deklaráta magát. Minden örületben van kezdetben valami meggyőző erő és ezért nem lehet megjósolni, hogy meddig, hány hónapig, hány évig, vagy évszázadig fog eltartani, amíg ezt az örületet, a pénzt, kigyógyítják vagy eltemetik az emberek.

Addig, amíg ez megtörténhetik: ő temet.

Hétköznapi (csupa ilyen napból állott Olson élete), szörnyen szürke hétköznapi . . . Nem voltak nagy győzelmek és nagy fiasók, csak unalmas munka volt, emberek, ingmellek, számok, eső és végül hűvös, friss ágynemű és csendesség. Ilyenkor illik elaludni. De Olson nem aludt el. Először is Amerika miatt bosszankodott, azután felbukkant előtte Gaudois képe. „Közös érdekek!” És Wainstein? Wainstein biztosan azért jött Párizsba, mert akart valamit. Kétszínű játékot folytat. Talán a Moszkvával való megegyezés mellett van? De mi lenne ebben az esetben Deterdinggel? Biztos, hogy Wainstein a saját terveit akarja itt végrehajtani. Valami aljsságot eszelhetett ki. Már elég volt Wainsteinből. Most el fog aludni. Vagy talán ismét úrrá lett rajta az az álmatlanság, amellyel tavasszal kzküzdött? Igen, *be kell venni egy kis tablettát*, azután aludni fog.

Aludni! Aludni! Hétfőn Bernardnál úgyis találkozni fog Wainsteinnel. Utálatos. És az a história Edittel! Hogyan tehet csak . . . Hiszen Edith kijelentette, hogy Wainstein élőlény, míg Olson hulla. Dehát akkor miért él? A hullákat eltemetik. Pfu, milyen buta dolog ez!

Miért nem hatnak a tabletták? Valahol fáj. Az ördög vigye el őket. Nagyon fáj. A hátra kellene feküdni. Csak szépen, nyugodtan, nem szabad megmozdulni.

Már szűnik a fájdalom. Holnap reggel felhívja Bernardot telefonon. Le fogja leplezni azt a vörös gazembert. Holnap, igen,

holnap fel kell hívni őt. Mi az, hogy holnap? Hiszen meghal! Nem lesz többé holnap . . . Senki sem segíthet. Az orvosság, örület. Minden orvosságot vígigpróbált már. Milyen elképesztő, hogy ebben a dologban mindenki tehetetlen. Olson éppen úgy fog meghalni, mint a gyufát áruló koldus. De most nincs ideje meghalni. Nem ér rá. Kiáltani kellene, egy milliót kap az, aki megment engem! Nincs válasz. Hiába kiabál. Édesapjának jobb dolga volt, mert hitt Istenben. És hogyan fáj, hogyan fáj . . .

Nincs senki sem itt, aki megvigasztalhatná az embert. Csak szolgák. Orvosok. Aztán a miniszterek. Mind fűtyülnek rá. Itt volt például az Edith. Igen, mint ha Edith az autóban egy pillanatra megsajnálta volna őt. És most az a vöröshajú! Miért nem vette el őt? Miért nem nősült meg? Rettenetes élete lett volna, de most mégis könnyebben folytak volna a dolgok. Emberek embert egyáltalában nem tudnak megvigasztalni. Milyen utálatosak is az emberek! Sohasem szerettem őket, sohasem! . . . Fázik a lábam? Mi ez? Még sohasem volt így! Oh! Megfulladok!

Olson meggörbült ujjai megérintették a csengőt. Aztán minden úgy történt, ahogyan előre látta: orvosok, orvosságok, szuttogások, gyenge hajnali világítás. Tanárok jöttek. Olson nem hallotta a tanárok kijelentéseit. Egy megismételt sóhajlás, egy halk, rövid kiáltás és csend lett a szobában. A szív, amely már régóta rendszertelenül vert, a túlfűtött, agyonhajszolt szív, meg-

most eltemetett egy Ivar Kreuger nevű embert, aki minden gyufák ura volt, még itt nálunk, Magyarországon is. Ennek a gyufás embernek az életét és a sorsát Ilja Ehrenburg orosz író (egyébként a szovjet számkivetettje) már egy évvel ezelőtt megírta „Die Heiligsten Güter” című regényében. A clairvoyance határán jár az, ahogy Ehrenburg Kreuger (a regényben Olson) utolsó napját megírja: anélkül, hogy értesülésünk lenne róla, tudjuk, hogy halála előtt csak ez mehetett végbe a gyufás emberben:

állt. Olson hajnali három órakor halt meg . . .

Holttestét átvitték Svédországba. A pályaudvaron megjelentek a kormány képviselői, a különböző hatalmak követei, szenátorok, pénzemberek, mindenki ott volt, aki Párizsban az előkelő és fényes személyek közé számít. Mindnyájan méltóságteljesen fejezték ki gyászukat. Azután széjjelszéledtek az emberek. Bernardnak azonban még gvolt ideje arra, hogy néhány fontos szót suttogjon Mister Hornnak: Vas. Németország, Wainstein, Moszkva . . .

A koporsó ide-oda mozgott a vagonban és így elrabolta a halál nyugalmát. Senki sem gyászolt és természetesen senki sem sírt. Csak Edith jajgatott egész éjszaka, amikor megtudta, hogy Olson meghalt. De miért zokogott?

Az egész világsajtó foglalkozott Olsonnal. Valamennyi gyufafogyasztó maga előtt látta a hosszú arcú, szőke ember képét. A fényképeken Olson természetesen mosolygott. Ezen a sírontúli mosolygáson nem gondolkodott senki sem, mert ettől nem lett sem ősőbb, sem drágább a gyufa. De a részvények! A részvényesek nem nyugodtak meg, pedig a lapok egy rövid hírt közöltek, amely így szólt: „Olson úr halálának nincsen semmi befolyása a Gyufatröszt helyzetére. A tröszt vezetését Geldau úr vette át”.

Párizsban még mindig patakokban zuhogott az eső . . .

FARAGÓ SÁNDOR:

Egy álláshalmozó intim vallomásai

Valamikor Lanciája állt a garázsban és volt egy piros nője, akire fél Budapest irigyelte őt. Elhagyták mind a ketten, a nő is és a Lancia is. Most a kávéházban ül és állást halmoz. A multjából csak a monoklit és a kamásli maradt meg. A szája zárójelben van, két keserű stráf húzódik végig a bajusz vonalától, délre, a kissé előreugró állkapocs felé. A ruhája fényes, a keze remeg és a homlokán annyi stráf van, mint egy Gabelsberger-Markovits-rendszerű gyorsírási füzetben.

Az álláshalmozó több helyről kap pénzt. Kissé elhasznált társadalmunk rákfenéje ő, aki másnak szája elől eszi el a falatot. El pereben egy feketét iszik el más szája elől, két cukrot tesz bele és vall nekem. Miből él? Hogyan lehet állást halmozni egy pesti kávéházban? Hány helyről adódik össze sovány keresete, mennyit visz haza a mamájának, aki jobb napokat látott és cukorra hajlamos? Sőhajt egyet, összeráncolja a homlokát, amely ebben a pillanatban egy elemi iskolai számtanfüzetre hasonlít, olyan kockás és vonalas és szögletes.

— Ma gazdasági válság van, szerkesztő úr. Ma az ember örül, ha előkaparja nagynehezen valahonnan a betevő falatot. Én naponta öt-hat pengőt keresek, de ne gondolja, hogy egy helyről kapom ezt sok pénzt, bizony több helyről fizetik ki és ezért vagyok én álláshalmozó.

A főfoglalkozásom az, hogy zálogcédulakölcsönüzleteket közvetítek. Ez nagyon nehéz üzlet. Jön egy úr, aki becsapta az óráját a zálogházba, kapott rá húsz pengőt. A húsz pengőt két héttel ezelőtt kapta meg, és most sürgősen szüksége van pénzre, mert ki akar menni Cinkotára, ahol van egy tisztátára, akit meg akar vágni. Elhozza hozzám a zálogcédulát. Én átveszem.

Megnézem, megszagolom, meggyőződök róla, hogy nem hamis-e, azután azt mondom, hogy jöjjön vissza egy óra múlva, addig elintézem. A pasas elmegy, én átadom a zálogcédulát egy tőkes barátomnak, aki kétszáz pengő vagyon fölött rendelkezik, a barátom kijelenti, hogy hajlandó erre a cédulára három pengő kölcsönt adni. Átveszem a pénzt, átadom a cédulát és várok. Erre visszajön a pasas, átadok neki a háromból kettőötvenet, hogy menjen ki Cinkotára a tisztátársához, én kerestem ötven fillért. Adok egy írást, hogy a cédulát négy pengőért nálam bármikor megkaphatja.

— Most van ötven fillérem. Kimegyek a központi árverési csarnokba, a Lónyai uccába autóbuszon, ahol éppen pamlagokat árvereznek. Ott vannak az összes hiénák. Harminc tétel kerül eladásra, a pamlagokat veszik, mert az jó cikk. Kérem, ma kidobják az ágyakat és pamlagokat vesznek, széles pamlagokat, amelyeken kitűnően

lehet családot alapítani és betegen heverni. Folyik az árverés. Szóba kerül egy lestrapált pamlag, kikiáltási ár tíz pengő. Mire én elkiáltom magam, hogy tizenegy. A főhiéna megkérdi, hogy komolyan pamlagot akarok-e vásárolni. Azt mondom, hogy igen. Erre a főhiéna ad két pengőt, hogy menjek a fenébe és ne zavarjam az ő köreiket. Zsebemben a két pengővel továbbállok.

— Az ebédrel már nincsen baj. Veszek húsz deka hivliszélét, félkiló spenótot, két narancsot és viszem haza a mamának. Mama megcsinálja az ebédet, adok neki még egy pengőt mosásra és elmegyek megint a kávéházba. A kávéházban már kártyáznak. Ott van Vajda ékszerész, aki egy pengőt fizet nekem, csak azért, hogy két óra hosszát drukkoljak neki. Becsületesen ledrukkolom az egy pengőt, Vajda veszít és én átmegek a billiárdozókhoz fogadni. Fogadok 20–30 fillérekre a kibicékkel, hogy a Kocsis lökése sikerül-e. Rendszerint eltalálom és nyerek. Eredmény egy pengő. Kocsisnak rendszerint sikerül, Kocsis az én védangyalom. Ugyanő megkér, hogy vigyek át egy levelet a Japánba a Drechslernek, mert ő nem mehet be a Japánba, ki van tiltva. Ötven fillér. Kabát nélkül megek át a Japánba, ahol átadom a levelet Drechslernek, akit megvágok harminc fillérre és aki azt üzeni Kocsisnak, hogy dögljön meg. Visszajövök kabát nélkül, átadom Drechslernek üzenetét, leülök és rendelek egy kávé. Kocsis nem döglök meg, de egy új komissiója van, hogy telefonáljak mint orvos a Zimmermann ügyvédi irodába, hogy ő súlyos beteg és sajnos, ezért a harminc pengő megfizetésében akadályozva van. Mire Zimmermann doktor a telefonon azt üzeni Kocsisnak, hogy egy csinkefogó és hogy fel fogja őt jelenteni. Átadom az üzenetet Kocsisnak, aki fölényesen mosolyog és ad húsz fillért. Kijelenti, hogy este még szüksége lesz rám, jöjjenek pont tizenegykor az Emke elé. Hét óra este van, tizenegyig még a következő üzleteket csináltam:

1. §. Vörös Pista mögé álltam és rómi közben jeleztem Mészárosnak Vörös Pista lapjait. Negyven fillér és három darab Coronitas cigarettá.

2. §. A főpincér megkért, hogy tartsam szemmel azt az úriembert, aki hemendexet rendelt és egy üveg bort. Húsz fillér le a feketéből.

3. §. Kunszt bebújt a toalettbe, mert meglátta az ablakon keresztül a feleségét és a kislányát. Véletlenül találkoznom kell Kunsztnéval és elmondani neki ánpasszant, hogy a férje nem is volt itt, Budán van, ahol licencügyben kell tárgyalnia. Kunsztné megnyugodva távozik. A kislányt megeirogattam és négy fillért adtam neki, hogy vásároljon magának cukrot. Kunszt adós marad a honoráriummal, de jó pénz, a

Kunszt még egy vassal sem maradt nekem lógva.

4. §. Nyolc előtt két perccel egy úr, aki alsózik, egy pengőt ad nekem, hogy hozzak neki felvágottat és töpörtyűs pogácsát, mert bezárják az üzleteket. Kereset két darab töpörtyűs pogácsa, amelyet hazaviszek a mamának, mert szeret.

5. §. Osztálytársamtól, akivel egy padban ültem és aki fúvózenekarban fúj, húsz fillért kérek kölcsön. Ad.

6. §. A főpincér felesége bejön a kávéházba és el kell neki magyaráznom, hogy mi az az Ivar Kreuger, miért lőtte magát föbe és hogy hagyott-e valamit a barátnőjének. Ivar Kreuger nevében egy millió dollárt adtam a barátnőnek, mire a főpincér felesége kijelenti, hogy az a nő el van látva, ma csak a rossz nők boldogulnak, nem érdemes tisztességesnek lenni. Főpincér felesége elhatározza, hogy ezentúl nem lesz tisztességes. Nyolcvan kiló és úgy néz ki, mint egy elhízott kacásasszony. A libásasszony hozzáképest monden nő. Ma nem kell feketét fizetnem, mert a főúr meghálálja, ha valaki szobaáll a feleségével.

7. §. Mimi, a Sugár barátnője, aki általam figyelteti a kövér Sugárt, egy pengőt fizet, mert bemondtam neki, hogy a barátját egy taxiban láttam a kenyereslánnyal, akit egyébként özvegy Weinreb Salamonnénak hívnak, de a kávéházban Tini a neve.

8. §. Segítek rábeszélni egy frejjert, hogy vegye meg Zilahy Lajos összegyűjtött munkáit, mert vannak benne disznó viccek, és pikáns képek. Az aláírt megrendelőlevél után azonnal kapok egy pengőt a könyvügynöktől, aki békében főhadnagy volt és a háború előtt defokozták. De mindenki főhadnagynak szólítja.

9. §. Megvágom a telefonautomatát. Ha az ember erősen ráüt, kiesik húsz fillér. Hozzám mindig jó volt a telefonautomata. A telefonos

sejt valamit és dühös rám, mert ő is szeretne beleboxolni az automatába. Irigy ember. Bemelegyek a másik fülkébe is, belevágok az automatába, de nem tejel, antiszemita.

10. §. Megyek haza a mamához. Már lefe-küdt. Panaszkodik, hogy fáj a lába. Mamám, nem baj, majd elmúlik, még szép vagy és fiatal. Jövő hónapban minden rendbejön, állást kapok, ígérte a Klein, aki a Matild néninek rokona. Fél-órahosszat hazudok még a mamának, aki lassan elalszik és olyan boldog mosoly van a szája körül. Lábujjhegyen kimegyek, mert a Kocsis vár az Emke előtt.

11. §. Kocsis komissiója a következő: Menjek be a szállodájába, mondjam meg az éjjeli portásnak, hogy Kocsis úr csak éjjel után jön haza, mert fontos üzleti tárgyalásai vannak, amelyek csak holnap dőlnek el, tehát csak holnap tud fizetni, de egész biztos. A portás keményen néz rám, kijelenti, hogy a Kocsis akassza fel magát, ha holnap sem fizet, akkor lezárják a szobáját. Viszem az üzenetet Kocsisnak, aki nagyon meg van elégedve, nem akasztja fel magát és ötven fillért ad. Smucig volt. Máskor szállodaügyben egy pengőt szokott adni . . .

Barátom, az álláshalmazó már kiitta a feketét. Felkel, mert valami üzleti dolgát kell elintézn. És büszkén mondja:

— Látja, drágám, még ma is meg lehet élni! Én boldog vagyok. Nekem nincsen semmi bajom, én keresek. Éjszaka gyalog megyek haza és sajnállok mindenkit, Kiegyensúlyozottan kell élni, szerkesztő úr. Holnap reggel azt fogom hazudni az anyámnak, hogy főtitkár leszek a Generálnál! És anyám el fogja hinni. Éjjel a körúton minden rendőr szalutál nekem, én vígan köszönök vissza és kezet szorítok a házmesterrel, aki nek a kislánya kanyaróban fekszik. Boldog ember vagyok, bírom a munkát, mi kell egyéb? Részemről füttyölök a gazdasági válságra . . .

Hyperol, szájviz tabletta ideális száj és torokfertőtlenítő

VÁROSHÁZI HÉT

MAGYAR MIKLÓS:

ÖT PERC

Amikor a főváros legutóbbi közgyűlésén tiltakoztam az ellen, hogy felemeljék a villanyórák használati díját és nemcsak számszerű, hanem jogi érvekkel is alátámasztottam felfogásomat, a jobboldal egyik reprezentáns várospolitikusa a következőket kiáltotta felém:

— Aki nem bírja a tarifaemlést, a villanyt öt perccel gyűjtsa fel később!

Ez volt a jobboldal egyetlen érve a villanydrágítás mellett.

Öt perc!

Napoleonnak öt percre volt szüksége, hogy megnyerje a friedlandi csatát. Marconi Genuában megnyom egy gombot és nem is telik bele öt perc, — az ausztráliai Sidneyben kigyulladnak az összes villanylámpák!

Öt perc nagy idő. Sok is. Más kultúr-metropolisban egy perc is elég lenne ahhoz, hogy a közéleti porondról mindörökre letűnjék egy olyan politikus, aki ilyen ötperces közgazdasági érvekkel hadakozik a józan ész és az igazság ellen. És nincs is öt percre szükségem, hogy bebizonyítsam, mennyire tarthatatlan, milyen igazságtalan a főváros lakosságának újabb megterhelése...

A székesfőváros elhatározta, hogy felemeli a villanyórák használati díját havi 40—50 fillérrel. Ez a rendelkezés nemcsak azokat sújtja, akik az árammérőket bérlik, hanem azokat is, akik 27 vagy 35 pengőért megvásárolták az árammérő-órákat. Tehát a saját tulajdonuk után fizetnek használati díjat az Elektromos Műveknek, — igaz, hogy burkolt formában, mert ezt az összeget kezelési díj címen fogják beszedni.

Mivel indokolják ezt az indokolatlan emelést, mivel indokolják a főváros közönségének újabb megadóztatását? Mire kell ez az újabb két és félmillió pengős jövedelem? Állítom, hogy a főváros elektromos műve a világ aránylag legjobban jövedelmező vállalata, mert évi 45 millió forgalom után 22 milliónyi nyereséget tud kimutatni. Az Elektromos Művek kiadásai így alakulnak:

Központi háztartás	4,777.000 P
Tartalékolási alap	4,800.000 „
Kölesöntörl. és kamat	7,280.000 „
Közvilágítás	1,247.000 „
Remuneráció	600.000 „

A többi nem is kell felsorolnunk. A közölt tartalékoláson kívül 22 millió a jövedelem. Nem igaz például, hogy a szén ára tonnánként 24 pengő. Az árammérő díj emelésével elért többletet a szénbeszerzésnél is meg lehetett volna takarítani. A termelt áram hasznosításánál pedig duplán meg lehetett volna találni erre a fedezetet, mert a termelt

248 millió kilowatt áramból csak 200 milliót hasznosítanak!

Ilyen elszámolást csak ez a közgyűlés fogadhatott el, mert ez 24%-os áramvesztésnek felel meg! De vannak még egyéb pikáns tételek az elektromos művek zárszámadásánál. A mérleg *aktív* oldalán a Hengermalom uccai bérház értéke 2,488.000 pengővel van feltüntetve. A *passzív* oldalon, ugyanennek a háznak az értékéből 2,454.000 pengőt irtak le, tehát majdnem 100%-ot. A *közvilágítási berendezéseknél öt millió pengőt irtak le.* 35—40 évre szóló kábel berendezések értékét egy év mérlegében írják le.

És a közgyűlés mégis elfogadta ezt a mérleget. Szörványosan és alig egynéhányan vették maguknak azt a fáradságot, hogy a mérleg tételeit átvizsgálják, a többiek csak bólogatnak ehhez az elszámoláshoz. A Fejbólintó Jánosok csak bólintanak és nem is érdekli őket közelebbről az, amit megszavaznak. Csak hallgatják ábrándosan a hazug külföldi példákat. Pedig ezek hamisak és félrevezetőek. Minden országban mások az életfeltételek és kereseti lehetőségek. Még így is az én igazamat bizonyítják az összehasonlítások. Három német várost hoztak fel annak bizonyítására, hogy ott drágább az óradíj. Ezzel szemben én, ha kell

száz várost sorolok fel, ahol az árammérő használati díja

nincs is bevezetve -s száz várost sorolok fel, ahol sokkal olcsóbb a tarifa!

Más külföldi városokban a háztartási áramfogyasztás 6000 hektowatt, nálunk az átlag csak 2600 hektowatt! Külföldön 2.6 fillérért, nálunk 4.2 fillérért, tehát 60%-al drágábban adják a villamosságot. Ezek az égbekiáltó adatok azt bizonyítják, hogy nem lehet egy magánüzemet közüzemmé tenni, csak azért, hogy magánüzemeket megszégyenítő, igazságtalan és antiszociális árpolitikát folytassanak, — a közüzem célja az, hogy önköltségi áron juttassa termékeit a nagyközönséghez! Állítom, hogy

az Elektromos Művek a legrosszabbul vezetett üzem.

Ezer felesleges ember dolgozik benne, ezer pártvezérek által beprotezsált tisztviselő. Az Elektromos Művek igazgatósága utat nyit a protekciónak azért, hogy a pártkorifeusokat lekenyerezze. Hogy milyen rosszul vezetik a vállalatot, arra megdöbbentő adataim vannak! A Váci uti és Berzenczei uccai telepeket már régen le kellett volna állítani. *Ezek a telepeken, a termelés arányában reá eső részre, egy kilowattóra áram előállítására 12.5 fillérbe kerül. Ha azt az 51.8 millió kilowattóra áramot, amelyet a két telepen állítanak elő, Bánhidáról szerezne be a vállalat, csak 5 fillért kellene fizetnie kilowattóránként.* Ha a Váci uti és Berzenczei uccai telepeket leállítanák, a tisztviselőket és munkásokat száz százalékgig kifizetnék, még mindig 1,853.000 pengőt takarítana meg a főváros!

Az öt perc letelt. Ezekután még újabb öt percre lenne szükség, hogy visszavonják a villanymérők díjának emelését. Ezt megérdemli a főváros agyonadózott, agyonadóztatott és legsúlyosabb gondokkal küzdő közönsége, — amelynek újabb napi öt pernyi sötétséget javasolnak azok, akik szeretik a sötétet.

TIZ ÉVEN KERESZTÜL az újságok és újságírók harcoltak és szenvedtek annak az érdekében, amit ők jobb Magyarországnak képzeltek. Betiltottak újságokat és leültettek újságírókat, ha kritikájuk túlságba ment. A kormánynak, a kurzusnak, a fennálló társadalmi berendezkedésnek módja és oka volt büntetni az újságírókat — de azt alig olvashattuk, hogy író került volna a vádlottak padjára. Az írók — egyénekenként és testületileg — hallgattak. Ezért (és semmi másért) jelentőségteljes a PEN-klub szétrobbantása: a baloldalon álló írók ezzel adták első jelét annak, hogy mégsem olyan egyetemes az, amit az írástudók árulásának neveznek.

FURCSA DOLGOK történnek a világban. Most is: Baghyiné (mindegy, hogy miért és hogyan) megölte a férjét. Sok minden rendőri és egyéb intézkedés között ennek a tettnek az is következménye, hogy a halottat, a lelőtt férjet el kell földelni. És itt, ebben a kötelességben találkozott újra a tettes a felelőséggel: Baghy temetéséről Baghyiné gondoskodott. Ezen az inverz, furcsa dolgon még az sem változtat, hogy a temetés a halott költéségén ment végbe: a köztisztviselők a szolgálati rendtartás értelmében temetési hozzájárulást élveznek. Ebből a „hozzájárulás”-ból tette a hant alá Baghyt a feleség, miután előbb a sors szörnyű akaratából okozójává lett, hogy hozzájárulásról egyáltalán szó lehessen. Furcsa, nem?

MOZI

SZERESD FELEBARÁTNÓDET (Radius). A főszereplő, *Buster Keaton* a legjobb, a legötletesebb, legkedvesebb filmszínész volt, míg meg nem szólalt. Mióta beszél, minden zamatát, fanírt egyszerűségét elvesztette. Unalmas, erőltetett történetekben savanyú, és ami még rosszabb — szürke lett.

FELESEGEM — A FŐHADNAGY (Décsi, Omnia). Mulatságos vígjáték, sok kitűnő színész-szel és remek rendezéssel. Nagy siker lesz.

ÖNAGYSÁGA KIMENŐJE (Kamara). Kedves, nagyon mulatságos, tehetséges film. Pár kitűnő dalsláger és *Prejean* szereplése legelső osztályú sikerré avathat-

ja az ünnepeken is túlmenő karrierrel.

„A Hét” szépirodalmi, társadalmi és közgazdasági hetilap. Évi előfizetési ára: 15 pengő. Egy

szám ára: 40 fillér. — Szerkesztőség és kiadóhivatal: Viktória-nyomda, Király ucca 3. Tel.: J. 441—47. — Felelős szerkesztő és kiadó: Bródy István. — Viktória-nyomda, Király ucca 3. Felelős: Goldstein József.

Egészséges marad,

ha a tengeri sóból és fenyőkivonatból álló Pilavin-fürdőt használnál, mert a Pilavin a testét edzi s üdítő hatással van a bőrre és az idegekre, ára 40 fillér. A Pila-

vin-gőz inhalálása influenzánál nélkülözhetetlen. Egy négyosztóletes 40 filléres Pilavin 2—3 inhalációhoz elég.

STEUER GYULA

ABBAZIA KÁVÉHÁZ

ALAPÍTÁSI ÉV: 1869.

az író- és művészvilág és az előkelő polgári társaság békevilágából közismert vacsorázóhelye.

**Szombaton nyílik meg
Budapest legújabb kávéháza**

NEGRESCO

A DUNAKORZÓN

Zene: Adler Tibor és partnere

Telefón: 878—66

A
**SHANGHAI
EXPRESS**

diadalmasan vágat tovább a siker útján!

Kizárólag FORUM

Paramount-film

VARSÓI BÁL

Izgalmasabb száz drámánál!

Érdekesebb ezer regénynél!

GUSTAV FRÖLICH

férfias alakítása egy titokzatos kapitány szerepében

CHARLOTTE SUSA

szépsége, tökéletes játéka, mégrázó alakítása

ROYAL APOLLO

Sok ezer filmet játszottunk már, de ennél érdekesebbet soha!

VARSÓI BÁL

A Hét

